

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2010

Jana Vilišová

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Jana Vilišová

Cesta náhradních rodičů k přijetí dítěte

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Danuše Roučková

2010

Prohlašuji, že jsem tuto práci „Cesta náhradních rodičů k přijetí dítěte“ zpracovala samostatně a všechny použité prameny a literatura je uvedena v závěrečném seznamu.

.....

Jana Vilišová

V Olomouci dne 30. dubna 2010

Poděkování bych chtěla věnovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Danuši Roučkové za příjemnou spolupráci, trpělivost při konzultacích, za řadu podnětných rad, postřehů, které mi byly prospěšné při psaní práce.

Dále děkuji mé rodině a přátelům za podporu a trpělivost v průběhu celého studia.

OBSAH

ÚVOD	5
1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	6
1.1 POJMY	6
1.2 OSVOJENÍ	8
1.3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	10
1.4 ROZHODOVÁNÍ.....	11
1.4.1 Motivace.....	13
1.4.2 Rozhodnutí	15
1.5 OČEKÁVÁNÍ ŽADATELŮ	17
2 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ	19
2.1 OBDOBÍ POSUZOVÁNÍ ŽADATELŮ	20
2.1.1 Podání žádosti, sociální šetření, odborné vyšetření	21
2.1.2 Přípravný kurz, rozhodnutí o zařazení žadatelů	23
2.2 PORADNÍ SBOR	26
2.3 PŘIJETÍ DÍTĚTE	27
2.4 DESATERO PRO NÁHRADNÍ RODINNOU PÉČI.....	28
3 NOVÁ RODINA	31
3.1 PŘIJATÉ DÍTĚ	31
3.2 ZÁKLADNÍ POTŘEBY DÍTĚTE	32
3.3 NÁHRADNÍ RODIČE.....	33
3.4 METODY SOCIÁLNÍ PRÁCE	34
3.4.1 Rodinná terapie	34
3.4.2 Skupinová práce	34
3.4.3 Mediace	35
3.4.4 Arteterapie.....	35
3.4.5 Logoterapie	36
4 SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE	37
4.1 STŘEDISKO NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE O. S.	37
4.2 SDRUŽENÍ PĚSTOUNSKÝCH RODIN	38
4.3 TRIADA – PORADENSKÉ CENTRUM O. S.	39
4.4 ROZUM A CÍT O. S.....	40
4.5 ISIS O. S.	41
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	48
SEZNAM OBRÁZKŮ	49
SEZNAM GRAFŮ	50
SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

Motivací pro téma mé bakalářské práce „*Cesta náhradních rodičů k přijetí dítěte*“, byla praxe v druhém ročníku, kterou jsem vykonávala na Magistrátu města Přerova na oddělení sociálně – právní ochrany dětí. Mým záměrem bylo vybrat si téma, při kterém získám další vědomosti a prohloubím své dosavadní znalosti.

V bakalářské práci se budu věnovat problematice náhradní rodinné péče. Při zpracovávání mé práce vycházím z dostupné literatury. Podkladem a oporou pro moji práci je legislativa, právní úprava a osobní zkušenost. Vycházím také z odevzdané absolventské práce na CARITAS – VOŠ Olomouc.

Ve své práci se chci věnovat žadatelům, kteří chtějí být zařazeni do evidence žadatelů o osvojení nebo pěstounské péče a rozhodli se spojit svůj osud s dítětem, které potřebuje náhradní rodiče. Cílem bakalářské práce je popsat proces, kterým procházejí žadatelé o náhradní rodinnou péči až k přijetí dítěte. Dále se budu zabývat motivací žadatelů, spolupracujícími organizacemi, které doprovázejí náhradní rodinnou péči.

Po návratu z praxe z oddělení sociálně – právní ochrany dětí a z dětského domova, jsem si uvědomila kolik dětí je pravděpodobně z důvodu špatných bytových podmínek a nevyzrálosti rodičů umístěno v ústavní výchově. Už slovo dětský domov a opuštěné děti přináší v mysli lidí emoce. Mnoho těchto dětí stále čeká na svoji mámu a tátu, kteří by jim dali domov. Místo, kam by ony patřily, kde by se cítily bezpečně, měly lásku a své rodiče. Dovolím si použít slova Miroslava Horníčka:

Domov - vždycky to budu opakovat - není prostor, ale proces. Tady se schovávám před deštěm a zimou, tady žiju, tady trávím svůj volný čas, tady se rodí moje rodina, tady ji tvořím léty, trpělivostí a tolerancí a vůbec řadou kladných principů. Domov je bytost.

1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

Náhradní rodinná péče umožňuje najít náhradní rodinu dětem, o které se jejich rodiče nemohou nebo nechtějí starat. Bezdětným párům, jednotlivcům, ale i rodinám s vlastními dětmi umožňuje poskytnout těmto dětem domov a lásku.¹ Jedná se o prostředí, které je srovnatelné s životem v přirozené rodině. Pojmy, které budu používat dál, ve své bakalářské práci vysvětluji v další podkapitole.

1.1 Pojmy

Žadatel, žadatelé jsou osoby, které se chtějí stát pěstouny nebo osvojiteli dítěte. Žádají o zařazení do evidence žadatelů o osvojení nebo pěstounské péče.

Osvojení neboli adopce je jedna z forem náhradní rodinné péče, která stojí nejbližší vlastní rodině. Osoby, které přijímají opuštěné děti za vlastní, k nim mají stejné práva a povinnosti jako rodiče.² Osvojitelé se stávají rodiči dítěte zapsanými v rodném listě, dítě získává příjmení osvojitele. Získávají k dítěti rodičovskou zodpovědnost, mají k dítěti vyživovací povinnost. Vztahy dítěte k jeho původním rodičům zanikají.³

Pěstounská péče je hned po adopci druhou nejrozšířenější formou náhradní rodinné péče. Tato péče probíhá v prostředí, které se nejvíce podobá rodinnému prostředí. Pěstoun zastupuje dítě jen v běžných záležitostech, zákonnými zástupci dítěte zůstávají rodiče, pokud nebyli zbaveni rodičovských práv. Děti se nadále stýkají se svými rodiči. Tato péče je kontrolovanou formou a je dostatečně zajištěna ze strany státu.⁴

---

¹ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 9. s.

² Srov. MATĚJČEK, Z., DYTRÝCH, Z. *Děti, rodina a stres*. Praha: Pressart, 1994. 166. s.

³ Srov. MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. 33. s.

⁴ Srov. MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. 34 - 35. s.

U dětí, které jsou v praxi nejčastěji umisťovány do adoptivní rodiny, se předpokládá bezproblémový zdravotní a psychomotorický vývoj, lze je umístit do náhradní rodinné péče v raném věku.⁵

U dětí, které jsou v praxi nejčastěji umisťovány do pěstounské péče, se vyskytují různé zdravotní či psychomotorické obtíže. Děti starší, skupiny sourozenců nebo děti jiného etnika, děti, u kterých brání osvojení překážky právní, především nesouhlas rodičů.⁶

Přípravný kurz pro žadatele o náhradní rodinnou péči má umožnit budoucím rodičům získat potřebné informace o situaci a potřebách dětí žijících mimo biologickou rodinu. Příprava je povinná pro všechny žadatele.

Poradní sbor je pracovní tým složený v každém kraji z odborných pracovníků, jako jsou sociální pracovníce, psychologové, ředitelé dětských domovů, lékaři... Posuzují a vybírají konkrétní případy dětí, které mohou být umístěny do náhradní rodiny.⁷

Náhradní rodinu vnímáme jako společenství, které přijímá dítě, které potřebuje rodiče. Dítě takové, jaké je. Přijímá je s minulostí, se všemi dětskými starostmi a radostmi. V případě pěstounské péče s účastí biologické rodiny, která se společně podílí na jeho výchově.

Neziskové organizace můžeme nazvat službami pomáhajícími v náhradní rodinné péči, které vyplňují občanský sektor. Činnost organizací směřuje k dětem, které z důvodu ohrožení vývoje, nebo z absence rodinného zázemí byly odebrány z péče rodičů.

---

⁵ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 18. s.

⁶ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 19. s.

⁷ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 18. s.

1.2 Osvojení

Prvopočátky osvojení spadají do starého Říma, kdy bylo osvojení upraveno zákonem. „*Adoptio naturam imitatur*“, vyjadřuje rovný vztah mezi osvojencem a jeho osvojitelem, vztah srovnatelný s biologickou rodinou. Na prvním místě v této době stojí zájem osvojitele. Osvojení bylo prováděno jen velmi málo, na vnímání dítěte a na jeho výchovu, duševní vývoj nebyl brán zřetel. Často adoptované děti byly velmi lacinou pracovní silou. Po francouzské revoluci dochází k tzv. *státní adopci, kdy se adoptují děti padlých vojáků*. V mnoha dalších rodinách se osvojením řešil osud i nemanželského dítěte. V nalezincích byla spousta dětí, které čekaly na novou rodinu. Po první světové válce dochází k obratu, je kladen větší důraz na blaho dítěte. *V novele zákona 15/1958 Sb., s názvem „O změně předpisu o osvojení“ se zavádějí dvě formy osvojení, které dodnes zůstávají zachovány.*⁸ U nového typu osvojení byly zpřetrhány všechny vztahy k původní rodině a osvojitelé byli zapisováni do matriky jako rodiče dítěte. *Významný je rok 1963, kde se na základě úpravy provedené v zákoně o rodině č. 94/1963 Sb., přeneslo těžiště zájmu z adoptivních rodičů na adoptované dítě. V obou případech osvojení, vzniká mezi osvojeným dítětem a osvojitelem vztah jako mezi pokrevními rodiči a jejich dětmi.*⁹

V současné právní úpravě se řídíme zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině, který byl v několika směrech novelizován. V právní úpravě můžeme hovořit o dvou formách osvojení:

- osvojení zrušitelné, tj. osvojení 1. stupně
- osvojení nezrušitelné, tj. osvojení 2. stupně

Osvojení vedle svého hlavního poslání, kterým je a zůstává nahradit nezletilému dítěti chybějící stabilní rodinné prostředí, je péčí a láskou zároveň, které

---

⁸ Srov. MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. 16 - 23. s.

⁹ Srov. MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. 23. s.

vede k naplňování smyslu života osvojitelů.¹⁰ O osvojení rozhoduje soud na návrh osvojitele. V případě osvojení nezrušitelného lze osvojit nezletilé dítě starší jednoho roku. K návrhu na osvojení dítěte do ciziny je osvojitel povinen připojit pravomocné rozhodnutí o souhlasu s osvojením vydaném Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojencem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi, a mezi osvojencem a příbuznými osvojitele poměr příbuzenský. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost při výchově dětí. Do knihy narození v matrice se na základě pravomocného rozhodnutí soudu o osvojení zapíše osvojitel, popřípadě osvojitelé. Osvojitelem nemůže být ten, kdo nemá způsobilost k právním úkonům, požaduje se přiměřený věkový rozdíl mezi osvojitelem a osvojencem. Osvojit lze nezletilého, a to jen je-li mu osvojení ku prospěchu, je třeba souhlasu zákonného zástupce osvojovaného dítěte. Je-li toto dítě schopno posoudit dosah osvojení, je třeba také jeho souhlasu.¹¹

V případě, že udělili rodiče souhlas k osvojení konkrétním rodičům, tak je vždy povinností soudu, i když je respektováno právo biologických rodičů na určení náhradních rodičů, prověřit důvody biologických rodičů a prošetřit podmínky budoucích osvojitelů.¹²

Pokud jsou zákonnými zástupci osvojovaného dítěte jeho rodiče, není třeba jejich souhlasu, jestliže:¹³

- po dobu nejméně šesti měsíců soustavně neprojevovali zájem o dítě, pravidelně dítě nenavštěvovali, neplnili vyživovací povinnost k dítěti, neprojevují snahu upravit si své rodinné a sociální poměry tak, aby se mohli osobně starat o dítě.
- po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojevili o dítě žádný

---

¹⁰ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 33. s.

¹¹ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 30 – 31. s.

¹² Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004. 85. s.

¹³ Srov. 94/1963 Sb. Zákon o rodině. § 68

- zájem, i když jim nebránila závažná překážka,
- a pokud byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti.

*Před rozhodnutím soudu o osvojení musí být dítě nejméně po dobu tří měsíců v péči budoucího osvojitele, a to na jeho náklad.*¹⁴ Tuto dobu nazýváme „předadopční péčí“.

*Osvojením zanikají vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Zanikají také práva a povinnosti poručníka, který byl ustanoven, aby za rodiče tato práva a povinnosti vykonával. Osvojení, vyjma osvojení nezrušitelného, u kterého osvojitelé navždy spojí svůj osud s osudem určitého dítěte, může soud zrušit jen z důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele. Zrušením osvojení vznikají znovu práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Osvojenec bude mít opět své dřívější příjmení.*¹⁵

1.3 Pěstounská péče

Za předchůdce placené pěstounské péče můžeme považovat institut kojných. Ženy vyšší šlechty si kupovaly kojení za peníze a jiné materiální výhody. S institucí placených kojných, chův, opatrovnic a pěstounek jsme se setkali ve starověku v řeckých městských státech. V Římě se kojné shromažďovaly pod sloupem zvaným „Columna Lactaria“ a nabízely své služby manželkám patriciů. Ve středověké Evropě chůvy, kojné patřily mezi služebnictvo panovnických dvorů. V některých zemích bylo v době renesance praxí, že městská rodina svěřovala své dítě na dva roky najaté kojné na venkově. Po uplynutí stanovené doby dítě opět rodina přijímala zpět. V druhé polovině 18. století placené chůvy a kojné dostávají úřední název „pěstouni“.¹⁶

---

¹⁴ 94/1963 Sb. Zákon o rodině. § 69 odst. (1)

¹⁵ 94/1963 Sb. Zákon o rodině. § 72, 73 odst. (1, 2)

¹⁶ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 20. s.

Pěstounská péče ve všech formách kromě příbuzenské, byla zrušena v roce 1950. Nemělo smysl hledat pro opuštěné děti náhradní rodinu, protože v této době nastal rozvoj kolektivní výchovy a dětských domovů. Pěstounská péče byla znovu obnovena po 23 letech.

Pěstounská péče je vymezena zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Je státem řízenou a kontrolovanou náhradní rodinnou péčí, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali. O svěřeni dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud. V případě svěřeni dítěte do pěstounské péče, není u této formy péče vyloučen styk s biologickými rodiči dítěte, pokud nejsou zbaveni rodičovských práv, oslovují se při rozhodování např. volba povolání, cestování do zahraničí. V případě, že výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo nemají-li způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, ustanovuje soud dítěti poručníka, který bude nezletilého vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek.¹⁷

Pěstounská péče je často označována za péči, která je velmi psychicky náročná. Výchovu dětí často ovlivňují nesprávné pohledy biologických rodičů na různé situace, které se v pěstounské rodině odehrávají. Spolupráce zainteresovaných osob je hodně individuální.

1.4 Rozhodování

Na začátku rozhodnutí ve většině případů stojí tíživá situace nazvaná „neplodnost“ manželského páru a náhrada za zemřelé dítě. Jsou to hlavní kritéria, která vedou k myšlence náhradního rodičovství.¹⁸

Po zjištění neplodnosti manželské páry procházejí v manželství různými fázemi, při kterých se vyrovnávají se svojí situací. V mnoha případech se

---

¹⁷ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 21 – 22. s.

¹⁸ Srov. MATEJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. 53-54. s.

manželství rozbíjí. Jiné manželské páry se dovedou vyrovnat se skutečností, že nikdy nebudou mít své biologické dítě. Jejich pudové rodičovské síly a touha po dítěti je dovede k rozhodnutí přijmout cizí dítěte. Přijetí cizího dítěte přichází nejdříve ve skrytu duše, manželé mají různé představy, jaké dítě by chtěli mít a zvažují kroky, které vedou k přijetí cizího dítěte.¹⁹

*Žadatelé o náhradní rodinnou péči často uvažují o přijetí dítěte několik let. Neplodní žadatelé nemají sklony k pěstounství - chtějí dítě jaksí vlastnit a tomu je bližší osvojení.*²⁰

*Na mateřský (a co otcovský?) pud se zřejmě spolehnout nelze, nezbaví člověka odpovědnosti za rozhodnutí, zda se stát nebo nestát rodičem. Nezbyvá, než přemýšlet o svých psychických potřebách – a rozhodnout se. Rozhodování zda být nebo nebýt rodičem, proč, kdy, případně kolikrát, je procesem svobodným. A právě proto, tak těžkým. Složitost tohoto rozhodování je ještě zvýšena tím, že jde – většinou – o rozhodování dvou lidí.*²¹

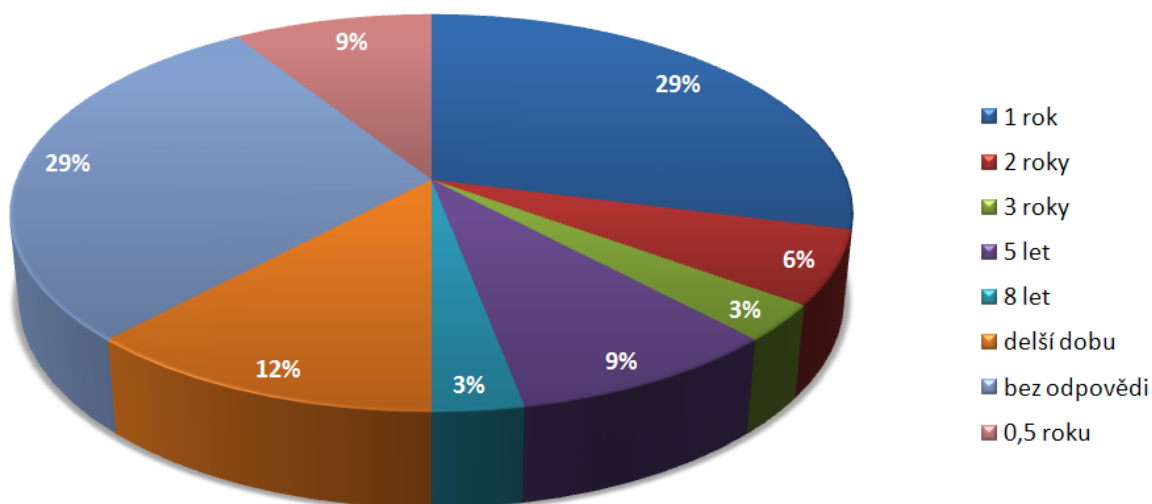
Časové úseky o rozhodování žadatelů uvažujících o přijetí dítěte do pěstounské péče, uvádím pro lepší přehlednost v grafickém znázornění. Z daného grafu vyplývá, že žadatelé prochází často dlouhodobým rozhodováním.

---

¹⁹ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 11. s

²⁰ KLIMEŠ, Jeroným. *Stránky o dětech v náhradní péči* [online]. 2010, 15. 2. 2010 [cit. 2010-04-19]. V zájmu dítěte. Dostupné z WWW: <http://www.vzd.cz/jak-neprecenit-sve-sily>.

²¹ Být či nebýt rodičem?. In KONEČNÁ, Hana. *Co dělat, aby člověk měl děti, když a až je bude chtít mít*. Praha: [s. n.], 2006. s. 35. Dostupné z WWW: <<http://www.hanakonecna.cz/download/rz2006.pdf>>. ISBN 80-7040-855-3.

Graf 1 Jak dlouho manželské páry uvažují o přijetí dítěte do pěstounské péče²²

1.4.1 Motivace

Na počátku této podkapitoly je potřeba si položit otázku. Jaká je motivace budoucích žadatelů o osvojení a pěstounskou péči? Samotné slovo „motivace“ skrývá spoustu možností pohledu.

Jde o širokou škálu různorodých motivací – od těch, které jsou oficiální, čili veřejné, přes skryté důvody až po motivy, které pochází z nevědomí nebo je žadatelé vědomě utajují. Nezastupitelné místo v motivačním procesu mají náhradní matky a jejich biologické a mateřské naplnění. Zpravidla jsou to právě ony, které přicházejí s myšlenkou osvojit si dítě.²³

Žadatelé o osvojení častěji uvádějí motiv zachování rodu, radosti ze života, potřebu lásky, obohacení partnerského vztahu, zajištění ve stáří. Tyto motivy

²² ČOŽÍKOVÁ, Markéta Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. 25. s.

²³ Srov. ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. Praha: Portál, 2007. 53 – 54. s.

pěstouni neuvádějí. Na rozdíl od žadatelů o osvojení uvádějí svoji motivaci, jako smysl života, odstranění samoty a především nabídku pomoci.²⁴

Kniha s názvem *Dilemata náhradní výchovy* rozděluje motivaci žadatelů do tří skupin.²⁵

1. Motivy zveřejněné

- snaha, ochota a reálná možnost pomoci dětem
- přesvědčení zájemců, že dětem rozumějí
- láska k dětem, pozitivní vztah k nim
- touha prožít rodičovství aspoň psychologicky
- doplnění sourozence
- snaha podělit se o materiální statky
- spásitelský komplex

2. Motivy nezveřejněné

- možnost smysluplně strávit čas
- stabilní příjem (netýká se adopce)
- pocit rodinné sounáležitosti
- společensky uznávaná morální hodnota
- sebe-prezentace

3. Motivy skryté

- vykoupení své viny
- vděčnost dítěte
- řešení partnerské krize
- mocenská ambice
- aspirace neúspěšného rodičovství

---

²⁴ Srov. LAZECKÝ, Lukáš. Motivace žadatelů o NRP. In *Dítě v systému náhradní rodinné péče*. Brno: [s. n.], 2008. s. 47. Dostupné z WWW: <http://klimes.mysteria.cz/nrp/spr_sbornik.pdf>.

²⁵ Srov. ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. Praha: Portál, 2007. 54. s.

- psychopatologické motivy

Z dané podkapitoly je zřejmé, že motivace žadatelů může být různá. Každopádně si myslím, že primární motivace žadatelů nebývá spojena s finanční otázkou. Už při pohovorech se sociální pracovníci i lékaři do bodů posuzování je uvedena motivace. I když vidina finančních prostředků by byla pro některé pěstouny lákavá, záhy zjistí, že o penězích pěstounství není. Finanční otázka, ale může být důležitým faktorem při jejich rozhodování.

Proto jsem zastáncem názoru, že finanční pomoc je motivační v tom smyslu, např. že si potenciální pěstouni nemusejí říkat: „nejdeme do toho, protože si to nemůžeme dovolit“. V tomto případě je tzv. „motivace“ jen takové uklidnění, že rodina nebude ve stálém stresu z nedostatku financí.²⁶

1.4.2 Rozhodnutí

V minulé podkapitole jsme se seznámili s různými druhy motivací náhradních rodičů. Období zvažování a rozhodování je velmi důležité a je na něj kladen velký důraz. Odborníci žadatelům radí, aby o svém úmyslu hovořili v rodině. Pro dobrý průběh náhradní rodinné péče je důležitým faktorem přijetí dítěte i ostatními členy rodiny.²⁷ Po zvážení všech okolností dochází u žadatelů k rozhodnutí, zda cizí dítě přijmout či nikoliv.

Pokud se žadatelé rozhodli přijmout cizí dítě a poskytnout mu domov, lásku a bezpečí, je na místě zamyslet se nad tím, zda mají dostatek duševních sil k výchově, zda jsou tolerantní a otevření k druhým lidem. Měli by být přesvědčeni, že jsou schopni dítě finančně zabezpečit a ochotni se přizpůsobit dítěti.²⁸

---

²⁶ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 25. s.

²⁷ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 21 – 22. s.

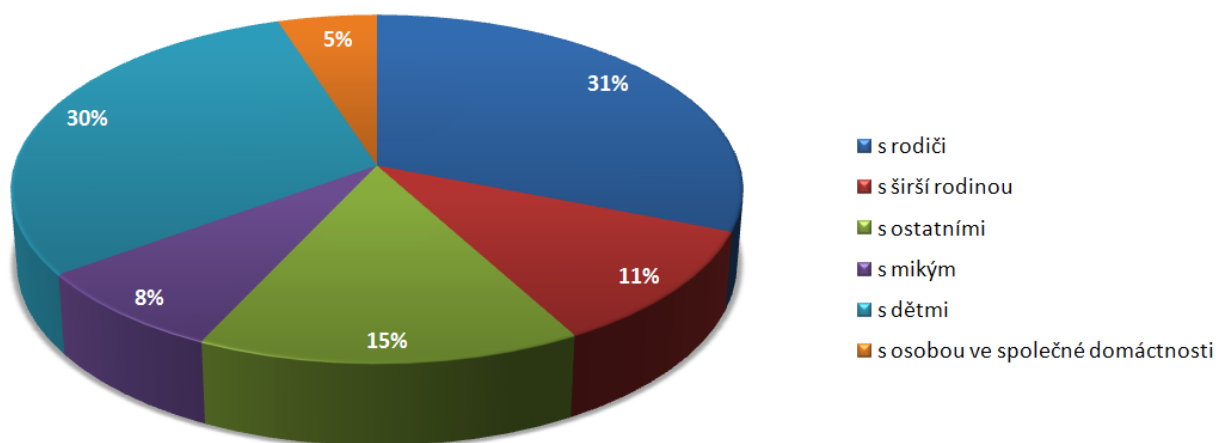
²⁸ *Info o NRP* [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Proces zprostředkování. Dostupné z WWW: <<http://www.pestouni.cz/poradna/infoonrp/cz/proces-zprostredkovani-nrp/>>.

Ještě než žadatelé o náhradní rodinnou péči navštíví oddělení sociálně-právní ochrany dětí za účelem podání žádosti o NRP, měli by si odpovědět na následující otázky:²⁹

- důvody k přijetí dítěte by měly vycházet z jasné osobní motivace
- disponuji fyzickými a duševními silami, které mi pomohou dítě vychovat, mám jasnou představu o dítěti
- jsem schopen finančního zajištění dítěte
- jaké jsem měl dětství, jaké mám manželství
- jsem ochoten se přizpůsobit, věnovat se dítěti, znám, co obnáší výchova dítěte, není pro mě překážkou v profesi
- mohu říci, čím budu dítěti prospěšný, okolí i já jsem přesvědčen, že je to správné rozhodnutí

Po zodpovězení všech otázek, se u žadatelů mohou odkrýt možné další úvahy o náhradním rodičovství. Na druhé straně i touto formou mohou dojít k utvrzení správnosti rozhodnutí.

Graf 2 S kým manželské páry žadatelů hovoří o svém záměru přijmout dítě do PP.³⁰

²⁹ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 22. s.

³⁰ ČOŽÍKOVÁ, Markéta Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. 24. s.

Z následujícího grafu vyplývá, že dobrými poradci v rozhodnutí jsou rodiče žadatelů.

Mnoho prarodičů má většinou dostatek času a mají jednu výhodu, že obvykle milují svá vnoučata jiným způsobem než rodiče. Viktor Hugo říká, že je to „láska, která nehledá tělesný požitek, nemá vlastnické nároky, je to láska k rostoucímu životu, radost z krásy vzrůstající inteligence, počátku myšlení“.³¹

1.5 Očekávání žadatelů

Žadatelé mají často vysoké požadavky na dítě. V některých případech nelze splnit daná kritéria požadavku, jelikož jejich představy se velmi málo blíží k realitě. Budoucí osvojitelé požadují jen dítě z majoritní populace, které bude zdravé, popřípadě u něj bude zjištěno onemocnění, které se dá léčit. V případě věku se jedná o kojence, batolata. U pěstounské péče jsou to děti spíše staršího věku. Váhu kladou na požadavek, z kterého prostředí dítě pochází a zda bylo týráno. Např. V Olomouckém kraji by rádi přijali nejlépe do roka děvčátko majoritní populace ve věku od 0 – 6 let. Nejčastěji pouze s léčitelným onemocněním.³²

Se svolením žadatelů o osvojení jsem se zúčastnila jejich sezení na oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Byla jsem sama z celého pohovoru velmi rozladěna. Při prvním setkání mě na první pohled zarazil věkový rozdíl mezi partnery. Vyjadřování žadatelky při rozhovoru se sociální pracovnící mi připadalo nevyzrálé.

Velkým překvapením pro mě byl fakt, že žadatelé neměli stejné názory na věk dítěte a neshodli se ani na tom, zda chtějí být zařazeni do evidence žadatelů o mezinárodní osvojení.

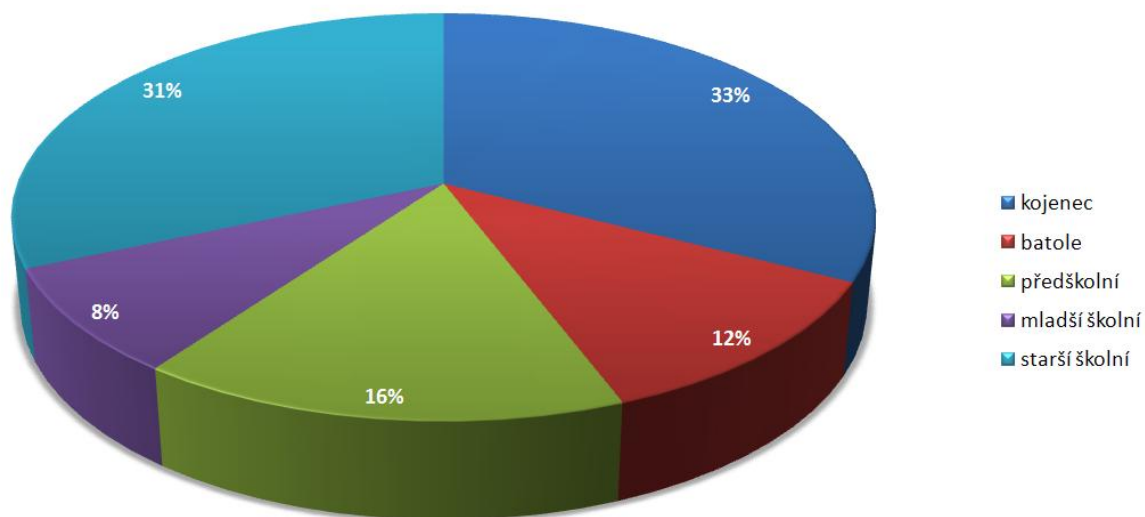
Při sociálním šetření a odborném posuzování se vyskytly další rizika spojená s případnou péčí o dítě a proto žadatelé byli nakonec doporučení s výhradou.

---

³¹ HAUSEROVÁ - SCHÖNEROVÁ, Isabella. *Děti potřebují prarodiče*. Praha: Portál, 1996. 28. s.

³² Srov. ČOŽÍKOVÁ, Markéta. Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. 23 - 33. s.

Graf představ manželských párů žadatelů o věku dítěte, vystihuje nejvíce požadovaný věk u dětí, které směřují do náhradní rodinné péče.

Graf 3 Představy manželských párů žadatelů o věku dítěte.³³

---

³³ ČOŽÍKOVÁ, Markéta Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. 32. s.

2 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ³⁴

Zprostředkováním začíná vlastní proces zajišťování náhradní rodinné péče pro dítě, který zaručuje dětem i žadatelům potřebnou právní jistotu a odpovídající ochranu jejich oprávněných zájmů.

Proces zprostředkování má několik fází a podle § 19a zákona o SPO spočívá:

- ve vyhledávání dětí vhodných k osvojení nebo ke svěřeni do pěstounské péče,
- ve vyhledávání fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny,
- v odborné přípravě fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny,
- ve výběru určité fyzické osoby vhodné stát se osvojitelem nebo pěstounem určitého dítěte, jemuž se osvojení nebo pěstounská péče zprostředkovává a v zajištění osobního seznámení dítěte s touto osobou.

Zprostředkováním osvojení, pěstounské péče a výběrem fyzických osob jsou pověřeny orgány sociálně-právní ochrany uvedené v § 4 odst. 1 zákona o SPO. Nerespektováním ustanovení se fyzická nebo právnická osoba dopouští přestupku nebo správního deliktu. Zprostředkování se provádí na žádost fyzické osoby, která má zájem přijmout dítě do pěstounské péče nebo dítě si osvojit. Žádost se podává u obecního úřadu s rozšířenou působností podle místa trvalého bydliště žadatele.

Jednou z podmínek pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče je, že žadatel o svěřeni dítěte do některé z forem náhradní rodinné péče se účastní přípravy k přijetí dítěte do rodiny. Přípravu zajišťuje krajský úřad.

---

³⁴ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 14 – 16. s.

Zákon o SPO také v § 20 odst. 3 vymezuje situace, kdy se zprostředkování neprovádí:

1. osvojení se neprovádí

- v případě, že rodiče dítěte dali souhlas k osvojení dítěte předem ve vztahu k určitým osvojitelům a nebo
- podal-li návrh na osvojení manžel rodiče dítěte nebo pozůstalý manžel po rodiči nebo osvojiteli dítěte

2. pěstounská péče se neprovádí

- podala-li návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče fyzická osoba dítěti příbuzná nebo fyzická osoba blízká dítěti nebo jeho rodině

V těchto případech se zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče neprovádí, fyzická osoba má možnost podat návrh přímo k soudu, aniž by uplatňovala žádost o zprostředkování u orgánů sociálně-právní ochrany dětí podle tohoto zákona. V rámci České republiky zprostředkování zajišťují obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Osvojení dětí ve vztahu k cizině zprostředkovává Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně.

Na území České republiky pracuje také mnoho sdružení, která jsou nestátními neziskovými organizacemi. Tato sdružení musí mít pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Organizace dlouhodobě doprovází rodiny s přijatými dětmi. Pořádají různé akce, pomáhají rodinám např. i formou pomoci zajištěnou dobrovolníkem, konzultacemi. Mohou pro krajský úřad provádět přípravu fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny, kterou jinak zajišťuje krajský úřad.

2.1 Období posuzování žadatelů

Žadatelé, kteří se rozhodli opuštěné dítě přijmout, přicházejí na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v místě svého trvalého pobytu. Na tomto oddělení

žadatelé dostanou od sociálního pracovníka pro náhradní rodinnou péči prvotní informace. Mezi žadateli a daným pracovníkem probíhá rozhovor, který je zaměřen na důvody rozhodnutí, motivaci a představy o dítěti.

2.1.1 Podání žádosti, sociální šetření, odborné vyšetření

Prvním krokem budoucích náhradních rodičů je tzv. podání žádosti na oddělení sociálně-právní ochrany dětí úřadu obce s rozšířenou působností, v místě trvalého pobytu žadatelů.

K vypsané a podepsané žádosti je nutné přiložit další podklady:³⁵

- osobní údaje
- doklad o státním občanství
- u cizinců povolení k trvalému pobytu na území ČR
- zprávu o zdravotním stavu
- údaje o sociálních a finančních poměrech
- opis z evidence Rejstříků trestů

K těmto podkladům přikládají žadatelé své vyjádření, zda po uplynutí lhůty uvedené v §23 odst. 3 souhlasí se zařazením do evidence Úřadu pro zprostředkování osvojení dětí do ciziny. Nedílnou součástí je písemný souhlas žadatelů, že orgán sociálně-právní ochrany dětí je oprávněn zjišťovat údaje, které jsou potřebné ke zprostředkování náhradní rodinné péče. Zavazují se zúčastnit přípravy k přijetí dítěte do rodiny.³⁶

V místě trvalého bydliště žadatele navštíví sociální pracovník, který provede tzv. sociální šetření. Sociální šetření se pokládá za důležité kritérium, které umožňuje porovnat a zhodnotit podané informace s realitou. *Žadatelé se během sociálního šetření pohybují ve známém soukromém prostředí, kde jsou často ochotni a schopni lépe formulovat své představy o dalším životě a životě s přijatým dítětem.*

---

³⁵ Srov. MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 23. s.

³⁶ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004. 86. s.

Sociální šetření v rodině ukáže i na charakteristický režim v rodině, její hodnotové priority. Pokud ve společné domácnosti s žadateli žijí rodiče, budoucí prarodiče nebo děti, sourozenci či jiní příbuzní, je potřebné znát i jejich názor na osvojení dítěte. Z průběhu sociálního šetření v rodině se vypracovává zpráva, která zároveň vyhodnocuje informace o žadatelích. V závěru vypracované zprávy je doporučení zda zařadit nebo zařadit s výhradou, odložit nebo zamítnout žádost žadatelů. Zpráva je součástí podané žádosti o náhradní rodinnou péči.³⁷

U žadatelů se posuzuje vzdělání, postoje, motivace a v neposlední řadě i zdravotní stav žadatelů. V případě posuzování zdravotního stavu se vyžaduje na prvním místě od kvalifikovaných pracovníků citlivý přístup. Součástí objektivního posouzení zdraví žadatelů je posouzení jejich kondice do věku zletilosti dítěte.³⁸

Podkladem pro odborné posouzení jsou také, informace uvedené v žádosti o náhradní rodinnou péči. V dotazníku pro žadatele o zprostředkování osvojení nebo pěstounskou péči uvádějí svoji rodinnou i osobní anamnézu. Tyto anamnézy slouží především k základnímu posouzení jejich zdravotního stavu. Obsahem osobní anamnézy v dotazníku je např.:³⁹

- jaká závažná onemocnění žadatel prodělal
- zda pro duševní onemocnění byl hospitalizován
- zda prodělal závažný úraz
- jaké užívá léky
- zda má nějaké zdravotní potíže
- zda se cítí zdrav

K zdravotnímu stavu se v žádosti vyjadřuje praktický lékař, který má za povinnost žadatele důsledně vyšetřit, popřípadě doložit další odborné nálezy. Pokud

---

³⁷ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha: Linde, 2004. 90. s.

³⁸ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha: Linde, 2004.

108 – 109. s

³⁹ příloha 5

krajský úřad posoudí, že je potřeba došetřit další vzniklé skutečnosti, jsou osloveni další odborníci, kteří se podílí na dokončení odborného posuzování žadatelů.

Odborné posuzování pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče je vysoce specializovaná odborná činnost, která je svěřena do gesce⁴⁰ krajských úřadů a ministerstva. Předpokládá se nejen vysoká erudovanost⁴¹ těch, kteří se odborného posuzování účastní, ale i jejich schopnost týmové spolupráce s řadou specialistů v různých oborech, kteří se k problematice náhradní rodinné péče, dle potřeby mohou vyjádřit. Na odborném posouzení závisí další postup orgánu sociálně-právní ochrany při zprostředkování osvojení, případně pěstounské péče.⁴²

2.1.2 Přípravný kurz, rozhodnutí o zařazení žadatelů

Žadatelé žádající o zařazení do evidence podle zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, mají povinnost účastnit se přípravného kurzu pro přijetí dítěte do rodiny.⁴³

Přípravné kurzy poskytují náhradním rodičům reálné informace o situaci a potřebách dětí. Kurzy doprovází odborní pracovníci z řad pediatrů, psychologů, kteří pomáhají žadatelům ujasnit si, jaké dítě chtějí do své péče přijmout. V rámci přípravy si žadatelé prověřují své dosavadní zkušenosti a mají možnost dostat odpověď na svoje dotazy od jiných osvojitelů a pěstounů.

Zákon č. 359/ 1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, považuje přípravu budoucích osvojitelů a pěstounů k přijetí dítěte za velmi potřebnou a důležitou. V případě, že žadatel odmítne absolvovat přípravu pro budoucí osvojitele a pěstouny, může krajský úřad vyřadit žadatele z evidence žadatelů.

---

⁴⁰ Pověření k výkonu určité činnosti.

⁴¹ Odborná vzdělanost a dovednost.

⁴² NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. Praha: Linde, 2004. 108. s.

⁴³ Srov. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. § 22 odst. (5)

Výjimku v odůvodněných případech tvoří žadatelé, kteří:⁴⁴

- v předešlém období již absolvovali přípravu,
- již mají dítě ve své péči a mají dobré předpoklady
- pro vážné důvody, které posoudí krajský úřad, neumožní žadateli zúčastnit se přípravy.

Z přípravného kurzu je vypracována zpráva, zda nebyly zjištěny závažné skutečnosti, které by byly rozhodné pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Zpráva o průběhu přípravy obsahuje rovněž potvrzení o absolvování kurzu žadateli. Obsah přípravy je rozčleněn do základních okruhů.⁴⁵

- úvod do problematiky náhradní rodinné péče
- sociálně-právní ochrana dětí
- problematika náhradní rodinné péče v oblasti psychologické
- problematika náhradní rodinné péče v oblasti pediatrické péče o dítě

Žadatelé se nejdříve seznamují se základními pojmy, které se používají v náhradní rodinné péči. Právní oporu tvoří související zákony č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, kde najdeme např. vyspecifikovány pojmy – rodičovská zodpovědnost, pěstounská péče, osvojení. *Cílem přípravy budoucích osvojitelů a pěstounů je příprava na rodičovskou roli, přijetí takového dítěte, jaké je. Získání základní orientace v problematice dětí umístěných v ústavní péči a vhodných do náhradní rodinné péče. Základní orientace v péči o dítě se sociálním, zdravotním a psychickým handicapem.*⁴⁶

Přípravný kurz můžeme obohatit o jiné prvky, které pomohou žadatelům lépe pochopit problematiku náhradní rodinné péče např. zážitkové techniky, přednášky.

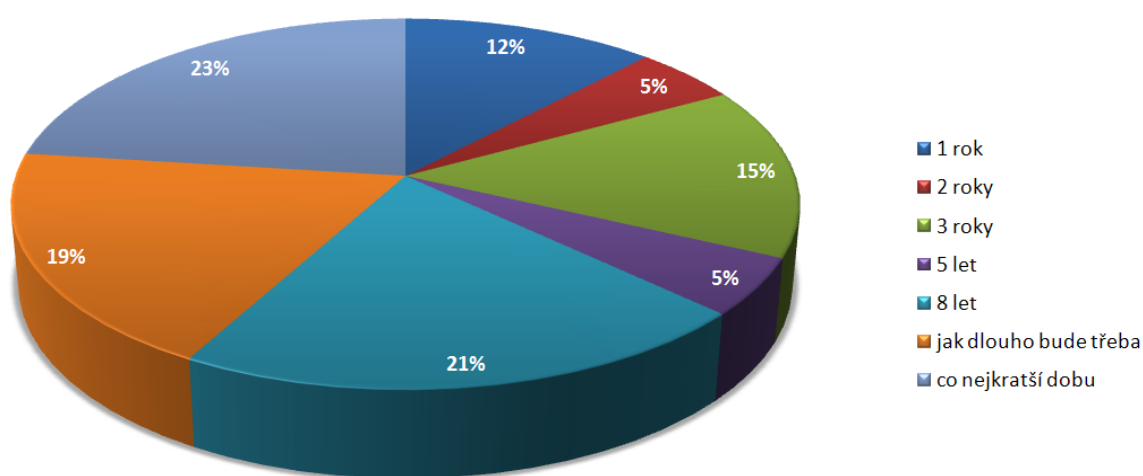
⁴⁴ Srov. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. § 24c

⁴⁵ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004. 151 – 153. s.

⁴⁶ NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004. 152 s.

Po absolvování přípravného kurzu a odborném posouzení, vydává krajský úřad rozhodnutí o zařazení či nezařazení žadatelů do evidence o náhradní rodinnou péči. Před vydáním rozhodnutí může žadatel využít svého práva a seznámit se s obsahem spisové dokumentace, která je podkladovým materiálem pro rozhodnutí. Rozhodnutí se doručuje do vlastních rukou žadatele. V případě nesouhlasu má právo podat do 15 dnů odvolání k Ministerstvu práce a sociálních věcí.⁴⁷

Po zařazení žadatelů do evidence nastává tzv. doba čekání, která má různou dobu. Záleží, jaké představy žadatelé mají o dítěti a jakou formu náhradní rodinné péče zvolili. V současné době je více žadatelů o osvojení, kteří jsou ochotni čekat na své dítě i delší dobu. Tato doba jim poskytuje možnost připravit se na přijetí dítěte do rodiny, načerpat duševní pohodu, energii, kterou žadatelé předají dál svému vytouženému dítěti. Pro lepší orientaci v čekací době uvádím odpovědi manželských párů, kteří jsou v evidenci pěstounské péče.

Graf 4 Jak dlouho jsou ochotni pěstouni čekat na dítě, které chtějí přijmout?⁴⁸

⁴⁷ Srov. NOVOTNÁ, V., PRŮŠOVÁ, L. *K vybraným otázkám osvojení dětí*. Praha: Linde, 2004. 102 – 104. s.

⁴⁸ ČOŽÍKOVÁ, Markéta Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. 25. s.

2.2 Poradní sbor

Novela zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí z roku 2006, uzákonila poradní sbory jako oficiální orgány. Jsou jmenovány hejtmánem kraje, který jmenuje a odvolává předsedu poradního sboru. *Poradní sbor tvoří odborníci působící v oblasti sociálně-právní ochrany. Zejména jde o odborníky z oboru pediatrie, psychologie, pedagogiky, zástupce školských, zdravotních nebo sociálních zařízení pro výkon ústavní výchovy, zaměstnance krajského a obecního úřadu obcí s rozšířenou působností zařazené na úseku sociálně-právní ochrany dětí.*⁴⁹

V poradním sboru pracuje nejméně pět členů. V každém kraji zasedá poradní sbor v pravidelných intervalech a posuzuje jednotlivé případy dětí, které v nové rodině mohou nalézt domov.

Každému dítěti jsou vytipováni např. tři žadatelé o náhradní rodinnou péči, kterým se určuje pořadí. Tito žadatelé jsou o výsledku posouzení informováni krajským úřadem, který je také vyzve k pohovoru. Na oddělení náhradní rodinné péče následně budoucí rodiče informují o zdravotním a psychickém stavu dítěte, o jeho původu. V případě pokud žadatelé dítě nepřijmou, jsou kontaktováni budoucí rodiče, kteří byli vytipováni na dalším místě. V případě zájmu žadatelů se zprostředkuje návštěva v ústavním zařízení, kde se dítě nachází. Pokud se dítěti nepodaří najít náhradní rodinu do třech měsíců, je dokumentace předána Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR. Další tři měsíce hledá novou rodinu ministerstvo, po uplynutí třech měsíců postoupí dokumentaci Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně. Evidují se pouze děti, které byly zařazeny do evidence pro zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině.⁵⁰

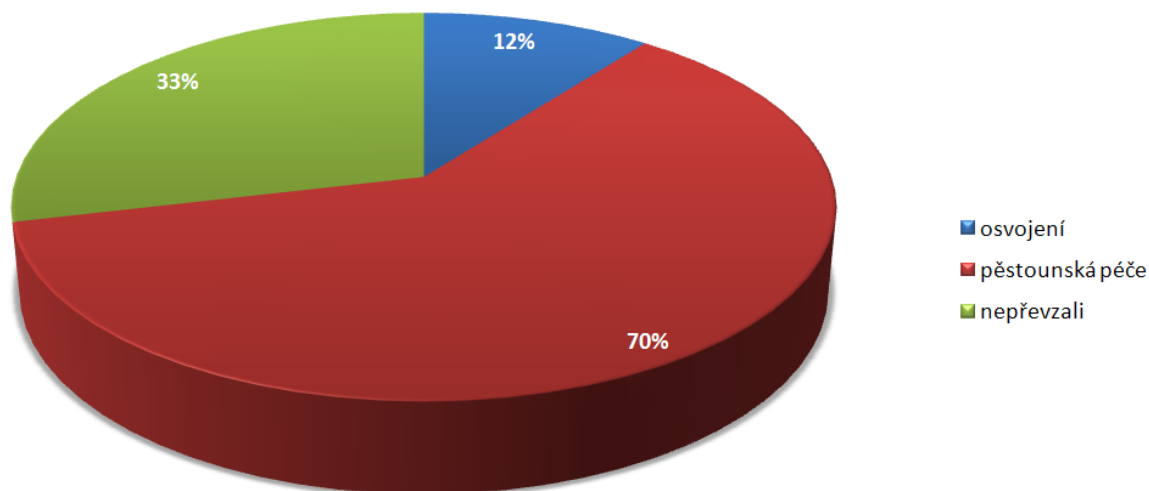
V následujícím grafu znázorňuji vyhodnocení poradního sboru MPSV. Ze stopatnácti konkrétních podnětů, které posuzovalo a vyhodnotilo, se jen některé děti

---

⁴⁹ 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. § 38.

⁵⁰ Rozhovor s terénní sociální pracovnící na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Přerově.

dostaly k náhradním rodičům. Velké procento dětí bylo umístěno do pěstounské péče, kde mají možnost najít nové rodinné zázemí.

Graf 5 Kladné doporučení poradním sborem MPSV- 115 podnětů⁵¹

2.3 Přijetí dítěte

Rozhodnutím přijmout dítě se začíná nový proces v životě dítěte i žadatelů. Hlavním cílem je, aby všem bylo spolu dobře. Náhradní rodina přijímá dítě s jeho radostmi, starostmi, v případě pěstounské péče s jeho minulostí a biologickou rodinnou. Po doručení rozhodnutí mají žadatelé právo se s dítětem seznámit. Seznamování probíhá formou několika schůzek, kdy si dítě i žadatelé vzájemně na sebe zvykají. Nejde jen o fyzické přijetí dítěte, ale o tzv. psychické přijetí dítěte, které je v této době velmi důležité.⁵²

V přijetí dítěte jim může být nápomocno tzv. desatero pro náhradní rodinnou péči, které žadatelům dává také odpovědi na jejich různé otázky. Ve lhůtě třiceti dní

---

⁵¹ Náhradní rodinná péče – Poradní sbor MPSV – za rok 2008.

⁵² BUBLEOVÁ, Věduna, et al. *Průvodce náhradní rodinnou péčí* [online]. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2010 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z WWW: <http://nahradnirodina.cz/files/File/pruvodce_NRP_2010.pdf>.

od oznámení, že byli vybráni, musí žadatelé podat žádost o svěřeni dítěte do péče budoucích osvojitelů nebo pěstounů. Po obdrženi rozhodnutí, že mohou dítě převzít, následuje tzv. předadopční doba. V následné např. předadopční době si žadatelé i děti zvažují, zda jsou naplněny předpoklady pro pevný vztah k vytvoření nové rodiny.

2.4 Desatero pro náhradní rodinnou péči⁵³

V předešlých podkapitolách jsme se seznámili s důležitými prvky, které provázejí přijetí dítěte. V návaznosti na tyto podkapitoly zařazuji do své práce „Desatero pro náhradní rodinnou péči“, protože si myslím, že je důležitým pomocným vodítkem při výkonu náhradní rodinné péče.

Nelze dokonale zabránit všem nepříjemnostem, které přináší sám život, ale je nutné, aby sami náhradní rodiče svými postoji a svým jednáním nepřidávali zbytečně něco navíc. Z poznatků a zkušeností bylo sestaveno „Desatero pro náhradní rodinnou péči“, jak výše uvádím, je možným inspiračním vodítkem k porozumění sobě a svému postavení.

Nebojme se přijmout své „náhradní“ rodičovství za své!

1. Tedy za prvé a znovu: nebojme se přijmout své „náhradní“ rodičovství za své!
2. Nebojme se o lásku dítěte! Vzájemný vztah se vytváří tím, jak spolu dennodenně žijeme.
3. Nebojme se pracovat na sobě samých! Svému dítěti můžeme porozumět jen do té míry, do níž jsme porozuměli sobě samým. A porozumění je prvním předpokladem účinné péče a pomoci, kterou naše dítě potřebuje. Nebojme se učit po celý život – a to i od našich dětí.

---

⁵³ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010. 12. s.

4. Zatajená pravda je v mezilidských vztazích nebezpečná. Nový svazek nemůže pojistit sebelepší zákon (natož pojišťovna), nýbrž pravda!
5. Dítě má o sobě vědět víc, než vědí ostatní. Nemělo by být zaskočeno nečekaným sdělením důležitých informací o svém původu a historii.
6. Nestačí sdělovat, je třeba sdílet! Nečekejme, až se dítě začne samo vyptávat, ale začněme při vhodné příležitosti vyprávět sami!
7. Dítě sice není z nás, není „naší krve“, ale je naše! Bezpodmínečné přijetí dítěte je nezbytnou podmínkou dobrého rodičovství.
8. S horším raději počítejme, tím lepším se dejme překvapit. Výchova a rodičovská péče nejsou všemocné – nemějme přepjatá a nadměrná očekávání a nepřiměřené požadavky k dítěti!
9. O vlastních, biologických rodičích říkejme dítěti jen to dobré! Vždy je možné ukázat jejich nemoc či nemohoucnost, nedostatek podpory a pomoci z okolí, nešťastnou shodu okolností. Nesudme a neodsuzujme.
10. Neizolujme dítě v kruhu nejužší rodiny! Otevřené rodinné společenství je tou nejlepší školou života a mezilidských vztahů. A modely, které dítěti v tomto ohledu nabídneme, je budou provázet po celý jeho život.

Úkolem náhradní rodinné péče je, aby dítě přišlo do vhodné rodiny s tím, že bude naplněno to, co se očekávalo: hluboké citové uspokojení a přirozená náplň života dětí i jejich nových rodičů.

Např. v některých pěstounských rodinách – a není jich málo – prožívají pěstouni a jejich přijaté děti pocit vzájemného obdarování a sounáležitosti, mají společnou životní perspektivu. Velkou radostí také pro celou rodinu je, když již dospělé osvojené nebo pěstounské dítě – založí svoji vlastní rodinu a je dobrým rodičem.

S desaterem pro náhradní rodinnou péči jsem se poprvé seznámila na praxi na oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Několikrát jsem si je četla a pomalu si uvědomovala, jaký má vlastně význam v praktickém životě. Posléze se mi vybavila situace, kterou jsem sama zažila před lety v našem domě, a vztahuje se k pátému

bodů. Jednalo se o rodinu, která si před lety osvojila malého chlapce a přestěhovala se do našeho města s tím, že zabrání prozrazení identity dítěte. Samozřejmě situace nakonec nedopadla dle očekávání náhradních rodičů, identitu se dítě dozvědělo. Otec celou situaci neunesl a od rodiny nakonec odešel. I chlapec situaci prožíval velmi špatně a až s přibývajícím věkem danou situaci pochopil. Na osvojení se dívá jako na to nejlepší, co ho v životě potkalo – mít své vlastní rodinné zázemí, pocit bezpečí a milovanou mámu.

3 NOVÁ RODINA

Pro přijaté dítě má nová náhradní rodina velký význam. Dítě prochází procesem, ve kterém se ztotožňuje s novou situací, ale zároveň se musí vyrovnat se selháním vlastní rodiny. Na procesu vytváření nové rodiny se podílejí lékaři, psychologové, sociální pracovníci, které jsou s rodinou spojeny od podání žádosti o náhradní rodinnou péči.

Nejdůležitějším článkem celého tohoto složitého a záslužného procesu jsou adoptivní rodiče a pěstouni, bez nich by nebylo nic, žádná náhradní rodinná péče by neexistovala. Osvojitelé a pěstouni by měli mít jistotu, že všichni, kteří s nimi jednají, své práci dobře rozumějí a snaží se jim pomoci. Vytvoření vzájemné důvěry je prvním předpokladem úspěchu.⁵⁴ Dobrá náhradní rodina v sobě skrývá velkou sílu, kterou můžeme nazvat léčebnou mocí.

3.1 Přijaté dítě

Dítě, které vstupuje do nové rodiny, potřebuje emočně stálé prostředí. V mnoha věcech reaguje na projevy náhradních rodičů nezvyklým způsobem. Spousta dětí je zmatena, protože v dětském domově k nim přicházely různé tety, které je braly např. do náručí, smály se jinak a měly jiný tón hlasu. Děti si nejdříve zvykají na své nové rodiče, ujišťují se, že mají svého člověka a mají své místo, kam patří. V mnoha případech v pěstounské péči při umístování starších dětí se setkáváme s nedůvěrou k dospělým a s různými zlovyky, které si nesou z biologické rodiny. Je potřeba dítěti podat pomocnou ruku a dát mu pocit bezpečí.⁵⁵

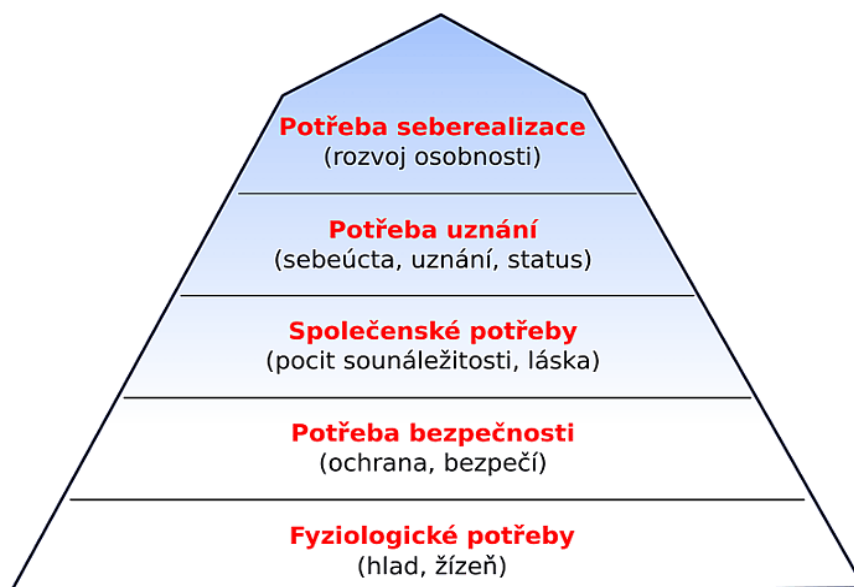
⁵⁴ MATĚJČEK, Z., KOLUCHOVÁ, J. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 49. s.

⁵⁵ Srov. *O rodičích a dětech a jak být spolu* [online]. 1999 [cit. 2010-04-26]. Rodina Online. Dostupné z WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek7558.htm>>.

3.2 Základní potřeby dítěte

Podle Maslowovy pyramidy potřeb, a to od těch nejzákladnějších, každé dítě potřebuje svoji mámu a tátu a právě dobře fungující vztah manželů jim dodává jistotu a pomáhá jim budovat jejich sebedůvěru.

Obrázek 1 Maslowova pyramida potřeb⁵⁶

Neuspokojení psychických potřeb negativně ovlivňuje růst dítěte. Pro každé dítě má rodičovská láska jinou podobu. Přesto neuděláme chybu, pokud budeme:

- *Trávit společně se svým dítětem dostatek času, při hraní, povídání, sdílení společných zážitků.*
- *Dávat svému dítěti najevo lásku přátelskými pohledy, slovy i častým objetím.*
- *Naslouchat svému dítěti a přijímat i jeho negativní emoce.*⁵⁷

---

⁵⁶ Ze studijní materiálů CARITAS – VOŠ Olomouc.

⁵⁷ Sborník příspěvků konference 2009 : Pohled na nevhodné chování dítěte v náhradní rodině. In BC. ING. VONDRÁČKOVÁ, Eliška. *Dítě v systému náhradní péče*. Brno : [s.n.], 2009. s. 67. Dostupné z WWW: <http://www.pestouni.cz/pestouni/clanky/cz/29/sbornik-prispevku-ii-konference-dite-v-systemu-nahradni-pece/>.

Děti by měly cítit, že jsou plnohodnotnými členy nové rodiny. Je pro ně důležité, když ví, že s nimi rodiče počítají, dodává jim to tu pravou jistotu.

3.3 Náhradní rodiče

Vždy se v náhradní rodinné péči hledají rodiče pro dítě a není tomu nikdy naopak. Většina rodičů si myslí, že *zplodit dítě zvládne téměř každý, většina z nás dokáže být biologickým rodičem. Být náhradním rodičem je, ale dovednost vyšší úrovně, na kterou dosáhne jen málo jedinců. Je nesporné, že náhradní rodičovství, a to ať jde o osvojení, pěstounství, nebo jinou formu, nesmí být volbou, která je pro náhradního rodiče, jakýmsi východiskem z nouze. Je to vztah založený na slibu, který dáváme nejen dítěti, ale hlavně sami sobě.*⁵⁸

Jejich přiměřené očekávání, slib, který si dali sami sobě, láska k náhradním dětem a pozitivní vztah k nim jim dává možnost zařadit se k většině rodičů, kteří své děti vychovávají s láskou a porozuměním. Rodina je pro ně společensky uznávaná morální hodnota, která staví na základě hodnot jako je láska, bezpečí, tolerance, sounáležitost a porozumění. Náhradní rodiče se sami zdokonalují v prostředí, v kterém vzniká podpůrné zázemí, pro přijaté dítě a zároveň náhradní rodičovství jim pomáhá vybudovat rodinu, která bude stát na pevném hodnotovém základu.⁵⁹

*Významným podpůrným faktorem dobrého náhradního rodičovství jsou též víra v Boha a vzdělávání se v problematice náhradního rodičovství, zvláště jde o vnitřně motivované rozšiřování odborných poznatků z oblasti vývojové psychologie, výchovy i psychopatologie.*⁶⁰

---

⁵⁸ ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. Praha: Portál, 2007. 64 – 65. s.

⁵⁹ Rozhovor s matkou pěstounkou.

⁶⁰ ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1. Praha: Portál, 2007. 67 – 68. s.

3.4 Metody sociální práce

Sociální práce má ve světě své opodstatněné místo, je to společenskovední disciplína a můžeme ji nazvat i oblastí praktické činnosti. Jejím cílem je vysvětlovat, zmírňovat a pomáhat řešit sociální problémy. Metody sociální práce jsou vázané na práci s jednotlivcem, skupinou, rodinou. Orientuje se na aktuální situaci, na předvídatelné a nepředvídatelné situace. Při sociální práci s náhradní rodinou se klade důraz na zpracování situace a přijetí nové role, v které se ocitají rodiče, dítě, pěstouni a osvojitelé. *Práce s rodinou může mít podobu úžeji zaměřených aktivit organizovaných pro jednu rodinu nebo skupinu rodin např. poradenství rodinám, jež adoptují děti.*⁶¹

3.4.1 Rodinná terapie

Rodinná terapie je forma psychoterapie, která se zabývá rodinnými problémy a snaží se pomoci je překonat. Cílem je dosažení harmonického fungování celé rodiny. Probíhá formou společných setkání a rozhovoru. *O rodinné terapii se dá říci, že působí jako most mezi osobami, které si mezi sebou postavily zed'. Může pomoci obnovit komunikaci mezi členy rodiny.*⁶²

3.4.2 Skupinová práce

Práce se skupinou je často nejvhodnější sociální metodou poskytování služeb neboť utváří tzv. rozhodnutí a pomoc více lidí. Členové skupiny mohou prožívat společně starosti, věnovat se společným zájmům. *Sdílení skupinové zkušenosti s dalšími lidmi, kteří mají podobné zájmy nebo cíle, se ukázalo jako velmi užitečné. Otevírá se možnost mluvit o starostech dosud nesdílených a jakoby nesdělitelných*

---

⁶¹ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 11 – 14. s.

⁶² Srov. MGR. BEDNÁŘOVÁ, Anděla. *Rodinná terapie* [online]. 2009 [cit. 2010-04-27]. Rodinná terapie. Dostupné z WWW: <<http://www.rodinna-terapie.cz/?p=terapie>>.

*s někým, kdo má podobné těžkosti. Každý sebemenší úspěch v řešení problému jednoho člena skupiny je pro všechny ostatní zdrojem naděje a povzbuzení.*⁶³

V Olomouci např. občanské sdružení ISIS, které má jeden z cílů zlepšení funkčnosti pěstounských rodin, doprovází touto formou skupinové práce náhradní rodiny.

3.4.3 Mediace

Mediace je aktivní a strukturovaný proces, který je zaměřený na bázi praktické dohody v konkrétním případě. Při práci s rodinou tento proces pomáhá rodinným příslušníkům nastolit pozitivní chování. *Napomáhá lidem vzájemně si porozumět a respektovat zájmy a motivy druhé strany. Pracuje převážně s emocemi a pomáhá stranám mediace rozhodovat samostatně. Velký důraz klade na budoucnost. A právě proto, aby se minulé konflikty již neopakovaly, budují se společně pravidla nového soužití.*⁶⁴

3.4.4 Arteterapie

Arteterapie je obor zabývající se výtvarnou tvorbou, výtvarným projevem, jeho vývojovými stadii, vztahem vlastního díla s osobností jeho tvůrce, které využívá v terapeutickém procesu. *Tato mezioborová disciplína na pomezí psychologie, terapie a umění má mnoho podob a využívá nepřeborné množství přístupů.* Díky spolupráci s občanským sdružením Rozum a Cit, se řada pěstounů s touto terapií už setkala na víkendových informačních pobytech. *V rámci projektu zaměřeného na doprovázení pěstounských rodin je arteterapie využívána jako prostředek, který umožní nenásilným způsobem kontakt odborníků s rodinou*

---

⁶³ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 153 – 156. s.

⁶⁴ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 132 – 138. s.

*především dětmi. Společným cílem všech zúčastněných osob je lépe porozumět dětem v náhradní rodině.*⁶⁵

3.4.5 Logoterapie⁶⁶

Logoterapie je terapií, která se soustřeďuje na smysl lidské existence a na lidské hledání tohoto smyslu. Protože smysl vlastního života je prvořadou motivační silou v člověku. *Terapie pomáhá najít východiska, když logos neznamena slovo, ale smysl a duchovnost. Nechce klientovi vnutit nějaký význam či smysl terapeuta, ale chce mu pomoci nalézt jeho vlastní osobní životní smysl v souladu s jeho osobností, objevit svoji vlastní potřebnost. Sebe sami si uvědomíme pomocí hodnot a to třech základních:*

- *zážitkové hodnoty: příkladem této hodnoty může být láska, láska maminky k dítěti. Prožívání této lásky je náležitou hodnotou.*
- *hodnoty, které svou vlastní činností vytváříme: příkladem může být výchova dítěte v náhradní rodině*
- *postojové hodnoty: hodnotu má nejen tvorba a milování, ukazuje se, že tam, kde ani jedno ani druhé není, možné přece jen vzdor všemu je možné žít smysluplně a hodnotně. Jsou to lidé, kteří bojují proti svému osudu, a berou kormidlo svého života do vlastních rukou.*

V sociální práci se setkáváme s více metodami sociální práce, které lze aplikovat do práce s náhradními rodinami. Moje zkušenost se opírá o uvedenou arteterapii, která byla velmi příjemným zpestřením mé praxe.

---

⁶⁵ Srov. MGR. ET BC. KOPTA, Pavel Využití arteterapie v náhradní rodině. In *Využití arteterapie v náhradní rodině*. Praha: T. A. Print, s.r.o., 2008. s. 39. Dostupné z WWW: <http://nahradnirodina.cz/files/File/vyuziti_arteterapie_v_nr.pdf>.

⁶⁶ Srov. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Mít pro co žít*. Praha: Návrat domů, 1994. 36 – 37. s.

4 SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE

V poslední kapitole chci představit organizace pomáhající v oblasti náhradní rodinné péče. V České republice v současnosti provozuje svoji činnost mnoho nestátních neziskových organizací, které se zabývají danou problematikou. Jejich činnost je směřována k dětem, které byly odebrány z péče rodičů. Z důvodu ohrožení vývoje nebo z absence rodinného zázemí. Další kroky organizací vedou k dětem sociálně a zdravotně znevýhodněným a dětem umístěným v dětských domovech.⁶⁷

*Je nutné upozornit, že v oblasti náhradní rodinné péče nejsou nestátní neziskové organizace pro stát konkurencí, ale partnery, kteří vytváří odpovídající síť aktivit na podporu pěstounů. Především státní sektor pomáhá zvládat pěstounům situace, které zákonitě výchovu dětí doprovázejí. Velmi málo subjektů působí na poli práce s rodinou, tak aby k odejmutí dítěte z rodiny nemuselo dojít.*⁶⁸

Pro velké množství organizací, které spolupracují v oblasti náhradní rodinné péče, se zmíním o činnosti jen těch, s kterými jsem přišla do kontaktu, formou příběhu v médiích, vzdělávacího projektu nebo cestou emailové korespondence.

4.1 Středisko náhradní rodinné péče o. s.⁶⁹

Vzniklo v roce 1994 jako občanské sdružení, které se snaží pomoci opuštěným dětem se zvláštními zdravotními a sociálními potřebami a novým náhradním rodinám. Propaguje náhradní rodinnou péči v ČR, vyjadřuje se k návrhům zákonů k dané péči. S činností střediska se setkáváme ve všech regionech ČR. Občanské sdružení také spolupracuje s dalšími organizacemi, které

---

⁶⁷ Vilišová, J. *Vývoj náhradní rodinné péče o nezletilé dítě v ČR*. Absolventská práce na CARITAS – VOŠ Olomouc, odevzdaná duben 2010, 40. s.

⁶⁸ Srov. PHDR. PRŮŠOVÁ, Lenka *Nové trendy v náhradní rodinné péči a novela zákona*. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. Olomouc : [s.n.], 2004. s. 73. ISBN 80-239-4185-2.

⁶⁹ Srov. *Středisko náhradní rodinné péče* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. O nás. Dostupné z WWW: http://www.nahradnirodina.cz/o_nas.html.

mají stejnou náplň činnosti. Občanské sdružení získalo akreditaci Ministerstva vnitra pro dobrovolnickou činnost.

Hlavní činnosti Střediska:

- *Poradenství a příprava žadatelů o náhradní rodinnou péči*
- *Doprovázení, pomoc a podpora rodinám, které pečují o svěřené dítě*
- *Školení a práce s dobrovolníky s dětmi v ústavních zařízeních*
- *Osvětová, vzdělávací, výzkumná a publikační činnost*
- *Snaha o všestranný rozvoj náhradní rodinné péče*

Obrázek 2 Logo Střediska Náhradní Rodinné Péče

Středisko náhradní rodinné péče publikuje v příloze časopisu „Děti a my“, zapojují se do mezinárodních projektů. Provozují poradenské linky, internetové a emailové poradny. Nedílnou částí jejich práce je pořádání seminářů, přednášek na dané téma.

4.2 Sdružení pěstounských rodin⁷⁰

Sdružení bylo založeno v roce 1995, v Brně. Jeho působnost je celostátní, i když více aktivit směřuje do oblasti Jižní Moravy. V roce 2000 sdružení pěstounských rodin získalo pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Sdružení se zapojilo do prosazování legislativních změn v pěstounské péči.

---

⁷⁰ Srov. *Pestouni.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.pestouni.cz/pestouni/onas/cz>>.

Publikují časopis „Průvodce náhradní rodinnou péčí“ a v rámci své poradny poskytují odborné poradenství náhradním rodinám. Přes Klub pěstounských rodin zajišťují rekreační pobyty pro děti a rodiče, dále mohou rodiče využít tzv. respitní péče. Dále provozují Dům na půl cesty, Dům jistoty, který je registrován jako Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, které napomáhá v prevenci sociálního vyloučení.

Obrázek 3 Logo Sdružení pěstounských rodin

Ve spolupráci se Sdružením vychází kniha MUDr. Dagmar Zezulové „Domov je místo, odkud tě nevyhodí“, ve které autorka popsala své zkušenosti s péčí pěstouna. Webové stránky provozují ve spolupráci s Břetislavem Rychlíkem. S podporou společnosti PLUM PRODUCTION připravili instruktážní DVD „Překročit práh srdce (Cesty k náhradní rodinné péči)“ pro zájemce o přijetí opuštěného dítěte do rodiny. Letos sdružení slaví 15 let své existence.

4.3 TRIADA – poradenské centrum o. s.⁷¹

Poradenské centrum TRIADA poskytuje služby od roku 1999, kromě poradenského centra, provozují služby pro rodiny se specifickými potřebami, vzdělávací programy, semináře o náhradní rodinné péči, rodinnou mediaci.⁷²

---

⁷¹ Srov. TRIADA [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Poradenské centrum. Dostupné z WWW: <<http://www.triada-centrum.cz/>>.

⁷² Mediace je alternativní metoda řešení konfliktů bez zásahu soudu.

Zprostředkovávají konzultační dny pro pěstouny. Finanční prostředky získávají z dotací Ministerstva práce a sociálních věcí a z grantů EU.

Obrázek 4 Logo TRIADA

Na základě pověření krajského úřadu pořádají přípravy žadatelů o náhradní rodinnou péči. Zajišťují odbornou pomoc při kontaktu a styku dítěte s rodičem na půdě centra. Jsou velmi známým občanským sdružením, které působí v oblasti Brněnského kraje.

4.4 Rozum a Cit o. s.⁷³

V roce 1996 zahájil Rozum a Cit svoji činnost jako nadační fond podporující náhradní rodiny. O pár let později se k nadačnímu fondu přidalo i občanské sdružení. Nadační fond poskytuje finanční a materiální pomoc, např. výpomoc sociálně slabším rodinám, přispívá na společné akce pro děti vyrůstající v náhradní rodině. Občanské sdružení založeno v roce 2000 provozuje poradenské centrum, poskytuje podporu na kontaktní lince, kde pomáhají řešit konkrétní situace rodiny.

Propagují náhradní rodinnou péči na webových stránkách, spolupracují s organizacemi a institucemi v oblasti NRP, působí ve všech krajích ČR. Pořádají odborné semináře, setkávání pěstounských rodin a další terapeutické služby.

---

⁷³ Srov. *Rozum a Cit* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Představení nadace. Dostupné z WWW: <http://www.rozumacit.cz/kdo-jsme.html>.

Finančně se podílí na různých projektech a odborných službách a na výtvarných dílnách občanského sdružení Rozum a Cit.

Obrázek 5 Logo Rozumu a Citu o. s.

Např. V projektu „Vychováváme dítě s handicapem“ přispívají na zakoupení zdravotnických, rehabilitačních a výukových pomůcek pro zdravotně postižené děti, přispívají na osobního asistenta, financují respitní péči.⁷⁴ Z projektu „Pomáháme ke vzdělávání“, hradí příspěvky na školné, internáty, příspěvky na doučování, týdenní letní jazykový kurz – výuka anglického jazyka rodilým mluvčím, příspěvky na jazykové kurzy.

4.5 ISIS o. s.⁷⁵

Cílem občanského sdružení, které bylo založeno v roce 1992 je zlepšit fungování pěstounských rodin a prevenci v oblasti vývoje dětí. *Kromě poradensko-vzdělávacích pobytů jsou odborníci k dispozici rodinám kdykoliv během roku. Jde tedy o model kontinuálního doprovázení rodin. Dlouhá tradice sdružení umožňuje poskytované služby průběžně rozšiřovat a obohacovat podle zájmu a potřeb pěstounských rodin.*

V rámci prevence nabízí poradensko-vzdělávací pobyty, poradenské služby, vzdělávání pro děti a dospívající mládež. Působí v oblasti Olomouckého kraje.

---

⁷⁴ Respitní péče se označuje úlevovou – odlehčující péčí, jejímž cílem je zastoupit pečujícího člena rodiny v péči o dítě nebo dospělého s postižením a vytvořit mu tak např. čas pro návštěvu vlastního lékaře, zajištění záležitostí na úřadech či prostor pro osobní odpočinek, regeneraci sil, dovolenou apod. Na druhé straně respitní péče rozšiřuje dětem i dospělým s postižením sociální kontakty a předchází sociální izolaci.

⁷⁵ ISIS [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Občanské sdružení pro pomoc dětem bez domova. Dostupné z WWW: <http://isis.unas.cz>.

Krajský úřad v Olomouci v roce 2002 občanské sdružení pověřil výkonem sociálně-právní ochrany dětí. Sdružení spolupracuje se zahraničními odborníky např. z Velké Británie.

Obrázek 6 Logo Isis o. s.

Mezi hlavní projekty patří každoročně dva poradensko-vzdělávací pobyty: jarní víkendový a letní týdenní. K tradici patří rovněž předvánoční setkání rodin s vystoupením dětí z rodin i z dětského domova. Kromě ostatních projektů se osvědčily i programy ve výtvarných dílnách a vědomostní soutěže. Ve sdružení se můžeme setkat s velkým vztahem důvěry mezi odborníky a rodinami.

ZÁVĚR

Při zpracování bakalářské práce a během mé praxe jsem měla možnost se seznámit s třemi pěstounskými rodinami. Jejich životní příběhy jsou plné citu a emocí ještě nyní v době několik let po zprostředkování náhradní rodinné péče.

Během psaní bakalářské práce mě provázely problémy se zapůjčením literatury, jelikož dané téma je velmi aktuální. K tématu náhradní rodinné péče je na našem trhu dostatek literatury, ale čekací doba je několik měsíců např. v knihovnách i ve více městech. Proto ve své práci využívám internetové zdroje. Oporou k mé práci jsou zákony, které náhradní rodinnou péči provází.

Cesta náhradní rodičů k přijetí dítěte je velmi psychicky náročná, lze říci, že náhradní rodiče jsou důležitým aspektem v řetězci náhradní rodinné péče. Bez nich by žádná nová rodina neexistovala. Zaslouží si mít jistotu, že všichni, kteří s nimi jednají, své práci velmi dobře rozumí a snaží se jim pomoci. Vytvoření vzájemné důvěry je prvním předpokladem úspěchu.

Ve většině případů hraje důležitou úlohu právě čas. Čím dříve je dítě právně volné, tím má dítě větší možnost na šanci v nové rodině. Protože mnoho dětí přes péči vychovatelů, kteří mají srdce na dlani, citově strádají. Chybí jim místo, kterému by říkaly „domov“. Zaslouží si mít dobré rodinné prostředí. Mít místo kam by patřily, kde by se cítily bezpečně, měly lásku a mámu s tátou. Proto formu náhradní rodinné péče - osvojení považují za nejkvalitnější formu náhradní rodinné péče. Dochází k úplnému spojení a propojení rodinných pout.

Náhradní rodinná péče prošla od padesátých let mnohými změnami. Zákony jsou novelizovány a na žadatele jsou kladeny větší požadavky. Důležitým mezníkem ve vývoji náhradní rodinné péče je vznik nestátních neziskových organizací, proto jsem je do své práce zařadila. Považuji jejich vznik krokem s velkým „K“. Jejich pomoc při doprovázení náhradních rodin je neocenitelná.

Překvapujícím zjištěním pro mě bylo, že obyčejní lidé nemají vůbec žádné informace o možnostech náhradní rodinné péče. Žadatelé mají často zkreslené

požadavky na dítě. Přicházejí s očekáváními, které jim v některých případech nelze splnit. Často si stěžují na zdlouhavost při umisťování dětí do rodin, ale neuvědomují si, že právě jejich specifické požadavky na dítě ovlivňují jejich čekání na dítě. V neposlední řadě je potřeba klást důraz na vzdělávání sociálních pracovníků, kteří jsou často prvními osobami, se kterými se žadatelé setkávají. K současným problémům patří i nejednotná koordinace náhradní rodinné péče. Tím vzniká i problém komunikace a spolupráce všech institucí, které spadají do oblasti náhradní rodinné péče.

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Cesta náhradních rodičů k přijetí dítěte“. Cílem mé práce bylo popsat proces, kterým musí projít žadatelé o náhradní rodinnou péči až k přijetí dítěte. Objasnit motivaci žadatelů a informovat o doprovázení náhradních rodin spolupracujícími organizacemi.

Myslím si, že jsem splnila stanovený cíl. Má bakalářská práce může sloužit dalším studentům, jako podklad při studování problematiky náhradní rodinné péče. Zároveň může být obsah bakalářské práce přínosem pro žadatele o náhradní rodinnou péči.

Nakonec mého shrnutí si dovoluji použít slova, která se opakovala při mých setkáních s matkou pěstounkou, která vychovala dceru, která je dnes sama milující náhradní matkou dvou krásných děvčat:

„Nikdy, ani na minutu nezapomeň, že ses nenarodila pod mým srdcem, ale v něm!“.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] MATĚJČEK, Zdeněk a kol. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitelé a pěstouny*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 184 s. ISBN 80-7178-304-8.
- [2] NOVOTNÁ, Věra, PRŮŠOVÁ, Lenka. *K vybraným otázkám osvojování dětí*. 1. vyd. Praha: Linde, 2004. 160 s. ISBN 80-86131-56-4.
- [3] MATĚJČEK, Zdeněk, KOLUCHOVÁ, Jarmila. *Osvojení a pěstounská péče*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 152 s. ISBN 80-7178-637-3.
- [4] MATĚJČEK, Zdeněk; DYTRYCH, Zdeněk. *Děti, rodina a stres*. 1. vyd. Praha: Pressart, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X.
- [5] ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy*. 1.vyd. Praha: Portál, 2007. 144 s. ISBN 978-80-7367-318-5.
- [6] ČOŽÍKOVÁ, Markéta Prvotní představy žadatelů o dítěti, které chtějí přijmout do rodiny. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. 2004. Olomouc: [s. n], 2004. s. 73. ISBN 80-239-4185-2.
- [7] HAUSEROVÁ - SCHÖNEROVÁ, Isabella. *Děti potřebují prarodiče*. 1.vyd. Praha: Portál, 1996. 104 s. ISBN 80-7178-105-3.
- [8] MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-7178-548-2.
- [9] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Mít pro co žít*. Praha: Návrat domů, 1994. 94 s. ISBN 80-85495-33-3.
- [10] PHDR. PRŮŠOVÁ, Lenka Nové trendy v náhradní rodinné péči a novela zákona. In *Sborník příspěvků z konference k 10. výročí Mezinárodního roku rodiny*. Olomouc : [s.n.], 2004. s. 73. ISBN 80-239-4185-2.
- [11] BUBLEOVÁ, Věduna, et al. *Průvodce náhradní rodinnou péčí* [online]. Praha : Středisko náhradní rodinné péče, 2010 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z WWW: <http://nahradnirodina.cz/files/File/pruvodce_NRP_2010.pdf>.

[12] Sborník příspěvků konference 2009 : Pohled na nevhodné chování dítěte v náhradní rodině. In BC. ING. VONDRÁČKOVÁ, Eliška. *Dítě v systému náhradní péče*. Brno : [s.n.], 2009. s. 67. Dostupné z WWW: <http://www.pestouni.cz/pestouni/clanky/cz/29/sbornik-prispevku-ii-konference-dite-v-systemu-nahradni-pece/>

Internetové zdroje:

[13] LAZECKÝ, Lukáš Motivace žadatelů o NRP. In *Dítě v systému náhradní rodinné péče*. Brno : [s.n.], 2008. s. 47. Dostupné z WWW: http://klimes.mysteria.cz/nrp/spr_sbownik.pdf.

[14] KLIMEŠ, Jeroným. *Stránky o dětech v náhradní péči* [online]. 2010, [cit. 2010-04-19]. V zájmu dítěte. Dostupné z WWW: <http://www.vzd.cz/jak-neprecenit-sve-sily>.

[15] Být či nebýt rodičem?. In KONEČNÁ, Hana. *Co dělat, aby člověk měl děti, když a až je bude chtít mít*. Praha: [s. n.], 2006. s. 35. Dostupné z WWW: <http://www.hanakonecna.cz/download/rz2006.pdf>. ISBN 80-7040-855-3.

[16] § ley.cz [online]. 2009 [cit. 2010-03-30]. Zákon o rodině. Dostupné z WWW: <http://zakony-online.cz/?s15&q15=all>.

[17] § ley.cz [online]. 2009 [cit. 2010-03-30]. Zákon o sociálně-právní ochrana dětí. Dostupné z WWW: <http://zakony-online.cz/?s149&q149=all>.

[18] *Info o NRP* [online]. 2009 [cit. 2010-04-20]. Proces zprostředkování. Dostupné z WWW: <http://www.pestouni.cz/poradna/infoonrp/cz/proces-zprostredkovani-nrp/>.

[19] *O rodičích a dětech a jak být spolu* [online]. 1999 [cit. 2010-04-26]. Rodina Online. Dostupné z WWW: <http://www.rodina.cz/clanek7558.htm>.

[20] MGR. BEDNÁŘOVÁ, Anděla. *Rodinná terapie* [online]. 2009 [cit. 2010-04-27]. Rodinná terapie. Dostupné z WWW: <http://www.rodinna-terapie.cz/?p=terapie>.

- [21] MGR. ET BC. KOPTA, Pavel Využití arteterapie v náhradní rodině. In *Využití arteterapie v náhradní rodině*. Praha: T. A. Print, s.r.o., 2008. s. 39. Dostupné z WWW: <http://nahradnirodina.cz/files/File/vyuziti_arteterapie_v_nr.pdf>.
- [22] *ISIS* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Občanské sdružení pro pomoc dětem bez domova. Dostupné z WWW: <<http://isis.unas.cz>>.
- [23] *Středisko náhradní rodinné péče* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. O nás. Dostupné z WWW: <http://www.nahradnirodina.cz/o_nas.html>.
- [24] *Pestouni.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.pestouni.cz/pestouni/onas/cz>>.
- [25] *TRIADA* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Poradenské centrum. Dostupné z WWW: <<http://www.triada-centrum.cz/>>.
- [26] *Rozum a Cit* [online]. 2010 [cit. 2010-04-24]. Představení nadace. Dostupné z WWW: <<http://www.rozumacit.cz/kdo-jsme.html>>.
- [27] *MPSV.cz:Statistiky* [online]. 2009 [cit. 2010-05-04]. MPSV. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7311/Poradni_sbor_2008.pdf>.

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Příjmení a jméno autora: Jana Vilišová

Instituce: Katedra křesťanské sociální práce CMTF UP v Olomouci

Název práce: Cesta náhradních rodičů k přijetí dítěte

Vedoucí práce: Mgr. Danuše Roučková

Počet stran: 64

Počet titulů použité literatury: 27

Klíčová slova: žadatelé, opuštěné dítě, zprostředkování, osvojení, pěstounská péče, motivace, přípravný kurz, poradní sbor, náhradní rodina, spolupracující organizace.

V bakalářské práci se chci věnovat žadatelům, kteří se rozhodli spojit svůj osud s opuštěným dítětem. Cílem bakalářské práce je popsat proces žadatelů o náhradní rodinnou péči až k přijetí dítěte. Dále se budu zabývat motivací žadatelů, spolupracujícími organizacemi, které doprovázejí náhradní rodinnou péči. Při zpracovávání mé práce vycházím z dostupné literatury. Podkladem a oporou pro práci je legislativa, právní úprava a osobní zkušenost.

I would like to devote this Bachelor thesis to those applicants, who decided to unite their destiny with that of an abandoned child. The aim of the thesis is to describe the process of applying for alternative family care, as well as the adoption of the child. Further, I will deal with motivating the applicants, cooperating organisations, which accompany alternative family care. My thesis will contain evidence and materials drawn from available literature, legislature, legal regulations, as well as from my personal experiences.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Maslowova pyramida potřeb	32
Obrázek 2 Logo Střediska Náhradní Rodinné Péče	38
Obrázek 3 Logo Sdružení pěstounských rodin	39
Obrázek 4 Logo TRIADA	40
Obrázek 5 Logo Rozumu a Cítu o. s.	41
Obrázek 6 Logo Isis o. s.	42

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 <i>Jak dlouho manželské páry uvažují o přijetí dítěte do pěstounské péče .....</i>	13
Graf 2 <i>S kým manželské páry žadatelů hovoří o svém záměru přijmout dítě do PP.....</i>	16
Graf 3 <i>Představy manželských párů žadatelů o věku dítěte. ....</i>	18
Graf 4 <i>Jak dlouho jsou ochotni pěstouni čekat na dítě, které chtějí přijmout? .....</i>	25
Graf 5 <i>Kladné doporučení poradním sborem MPSV- 115 podnětů.....</i>	27

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli

PŘÍLOHA II: Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny

PŘÍLOHA III: Svěření dítěte do vaší péče

PŘÍLOHA IV: Dotazník pro žadatele o svěření dítěte do své péče

PŘÍLOHA V: Dotazník pro žadatele o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče

PŘÍLOHA VI: Vlastní lékařské vyšetření

PŘÍLOHA I

Magistrát města Přerova, Bratrská 34, 750 11 Přerov
Odbor sociálních služeb a zdravotnictví
Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli

Žadatelka:

Datum narození:
Trvalý pobyt:
Adresa pro doručování:
Č. OP (č. pasu):
a

Žadatel:

Datum narození:
Trvalý pobyt:
Adresa pro doručování:
Č. OP (č. pasu):

Žádám o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli podle § 21 odst. 5 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Beru na vědomí, že pokud krajský úřad nezprostředkuje osvojení do 3 let od právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli, zašle kopii údajů z této evidence do 15 dnů od skončení uvedené lhůty Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR pro zařazení do evidence zprostředkování osvojení ministerstvem.

Pokud ministerstvo nezprostředkuje osvojení do 6 kalendářních měsíců od zařazení žadatele do evidence žadatelů vedené ministerstvem, *souhlasím/nesouhlasím* s tím, aby tato žádost byla postoupena Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně za účelem jejího zařazení do evidence pro zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině.

Souhlasím s tím, že orgán sociálně-právní ochrany dětí zprostředkující osvojení je oprávněn zjišťovat další potřebné údaje, zejména o tom, zda způsobem svého života budu zajišťovat pro dítě vhodné výchovné prostředí, a dále je oprávněn kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně rozhodných skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Souhlasím také s účastí na přípravě k přijetí dítěte do rodiny.

V.....dne.....

.....

podpis

.....

podpis

Příloha: vyplněný dotazník a jeho přílohy

PŘÍLOHA II

Magistrát města Přerova, Bratrská 34, 750 11 Přerov
Odbor sociálních služeb a zdravotnictví
Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny

Žadatelka:

Datum narození:
Trvalý pobyt:
Adresa pro doručování:
Č. OP (č. pasu):

a

Žadatel:

Datum narození:
Trvalý pobyt:
Adresa pro doručování:
Č. OP (č. pasu):

Žádám o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny podle § 21 odst. 2 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Žádám pouze o zprostředkování pěstounské péče.

Beru na vědomí, že pokud krajský úřad nezprostředkuje pěstounskou péči do 3 let od právní moci rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny, zašle kopii údajů z této evidence do 15 dnů od skončení uvedené lhůty Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR pro zařazení do evidence zprostředkování pěstounské péče ministerstvem.

Souhlasím s tím, že orgán sociálně-právní ochrany dětí zprostředkující pěstounskou péči je oprávněn zjišťovat další potřebné údaje, zejména o tom, zda způsobem svého života budu zajišťovat pro dítě vhodné výchovné prostředí, a dále je oprávněn kdykoliv zjišťovat, zda nedošlo ke změně rozhodných skutečností uvedených ve spisové dokumentaci.

Souhlasím také s účastí na přípravě k přijetí dítěte do rodiny.

V..... dne.....

.....
podpis

.....
podpis

Příloha: vyplněný dotazník a jeho přílohy

PŘÍLOHA III

SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO VAŠÍ PÉČE

(vyplní žadatelé společně)

1. Proč a jak dlouho uvažujete o přijetí dítěte do vaší péče?

.....
.....
.....

2. Hovořili jste s někým o vašem záměru a jaký měl názor na vaše rozhodnutí?

- s dětmi: .....
- s osobou, která žije s vámi ve společné domácnosti: .....
- s rodiči/sourozenci: .....
- se širší rodinou: .....
- s ostatními: .....

3. Chcete čekat, než bude vyhledáno dítě podle vašich představ?

ano/ne   jak dlouho: .....

proč .....

4. Která z následujících možností je pro vás přijatelnější?

- a) získat dítě co nejdříve, nezáleží na tom, jaké bude
- b) počkat tak dlouho, dokud nebude vyhledáno dítě podle našich představ

5. Chcete osvojení utajit před okolím?

ano   ne   nevím   v žádném případě

6. Kdo zůstane s dítětem po přijetí do rodiny doma?

.....

7. Bude vám s výchovou dítěte někdo pomáhat?

ano/ne   kdo: .....

8. Přijmete dítě odlišného etnika, než je vaše?

ano   jakého: .....

ne   nevím   v žádném případě

9. Přijmete dítě u kterého bylo zjištěno:

- postizení tělesné   ano / ne / nevím / v žádném případě
- postizení smyslové   ano / ne / nevím / v žádném případě
- duševní porucha   ano / ne / nevím / v žádném případě
- jiné onemocnění   ano / ne / nevím / v žádném případě

Jaké onemocnění by vám nevadilo?

léčitelné.....

neléčitelné .....

vzhledově zjevné.....

jiné .....

VAŠE PŘEDSTAVY O DÍTĚTI A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ:

Pohlaví:

.....
.....

Věk:

.....
.....

Vzhled, povaha, původ, apod.:

.....
.....
.....
.....

Zdravotní stav (intelekt) dítěte:

.....
.....
.....
.....

Jiné:

.....
.....
.....
.....
.....

Podpis žadatelky: -----
----

podpis žadatele: -----

Datum: -----

Přílohy k dotazníku:

- 2x fotografie žadatelů (ne starší ½ roku)
- kopie rodných listů žadatelů
- kopie oddacího listu
- osvědčení o občanství
- potvrzení zaměstnavatele o příjmu žadatelů (daňové přiznání) a hodnocení osoby žadatele zaměstnavatelem

PŘÍLOHA IV

DOTAZNÍK PRO ŽADATELE O SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO SVÉ PÉČE

osvojení , pěstounská péče , poručnictví , jiné

Datum podání žádosti: .....

I. OSOBNÍ ÚDAJE

Jméno a příjmení: .....

Rodné příjmení: .....

Datum narození .....

Rodné číslo: .....

Bydliště (číslo popisné, číslo orientační, okres, obec, část obce):

.....

.....

.....

Státní příslušnost: .....

Národnost: .....

Stav: .....

Náboženské vyznání: .....

Číslo OP (pasu): .....

VZDĚLÁNÍ:

Základní: .....

Vyučen (a) v oboru: .....

Středoškolské: .....

Vysokoškolské: .....

Jiné odborné zkoušky: .....

ZAMĚSTNÁNÍ (název zaměstnavatele, profese, pracovní zařazení, ...):

.....

.....

.....

ZÁJMY A ZÁLIBY: (vypsát zájmy, kolik času jim týdně věnujete, apod.)

.....

.....

.....

Jste členem: zájmového sdružení: .....

sportovního oddílu: .....

občanského sdružení: .....

politické strany: .....

náboženské společnosti: .....
jiné:.....
pracoval (a) jste či pracujete s dětmi ano/ne

RODIČE

Matka

Jméno a příjmení: .....
Rodné příjmení: .....
Datum a místo narození: .....
Zemřela v roce: .....
Příčina úmrtí: .....

Otec

Jméno a příjmení: .....
Datum a místo narození: .....
Zemřel v roce: .....
Příčina úmrtí: .....

Sourozenci

Máte sourozence ano/ne kolik: kolikátý(á) jste v pořadí: .....

MANŽELSTVÍ

Manžel (ka)

Jméno a příjmení: .....
Rodné příjmení: .....
Datum a místo narození:.....
Rodné číslo: .....
Datum uzavření sňatku:.....
Délka společného soužití před sňatkem: .....
Pořadí manželství: .....
Jste rozveden(a) ano /ne kolikrát: ..... v roce: .....
Kdo podal návrh na rozvod a z jakého důvodu: .....

Z předchozích manželství se narodily děti ano/ne počet: .....
Jste s dětmi v kontaktu ano/ne jak často: .....

Žije s vaší rodinou někdo ve společné domácnosti ano/ne

(kdo, proč, jak dlouho, jak se účastní vašeho společného života, ...) .....

jméno a příjmení: .....
datum narození: .....
vztah: .....
zdravotní stav (event. léčba): .....

BYTOVÉ POMĚRY

(uveďte vlastnický vztah k bytu nebo domu, kde žijete, jak velký je byt/dům, máte-li zahradu, vybavení domácnosti, okolí, apod.).....

.....
.....
OSTATNÍ MAJETKOVÉ POMĚRY
.....
.....

VAŠE FINANČNÍ SITUACE

Příjmy pravidelné	ano/ne		ve výši: .....
Příjmy nepravidelné, občasné	ano/ne		
Dávky státní sociální podpory	ano/ne	jaké:	ve výši: .....
Dávky sociální péče	ano/ne	jaké:	ve výši: .....
Soudem určená vyživovací povinnost	ano/ne		ve výši: .....
Jiná platební povinnost	ano/ne	jaká:	ve výši: .....

II. ÚDAJE O DĚTECH

1) Jméno a příjmení: .....
Datum narození: .....
Současný pobyt: .....
Dítě je vlastní , osvojené , v pěstounské péči , manžela (ky) , jinak
Zdravotní stav: .....
Prodělal (a) běžná dětská onemocnění: .....
Trpí postižením tělesným , smyslovým , duševní poruchou ano/ne
Pokud ano, jedná se o stav vrozený , trvalý , dlouhodobý , krátkodobý
Dlouhodobě se léčí: .....
Ostatní údaje: .....

2) Jméno a příjmení: .....
Datum narození: .....
Současný pobyt: .....
Dítě je vlastní , osvojené , v pěstounské péči , manžela (ky) , jinak
Zdravotní stav: .....
Prodělal (a) běžná dětská onemocnění: .....
Trpí postižením tělesným , smyslovým , duševní poruchou ano/ne
Pokud ano, jedná se o stav vrozený , trvalý , dlouhodobý , krátkodobý
Dlouhodobě se léčí: .....
Ostatní údaje: .....

3) Jméno a příjmení: .....
Datum narození: .....
Současný pobyt: .....
Dítě je vlastní , osvojené , v pěstounské péči , manžela(ky) , jinak
Zdravotní stav: .....
Prodělal (a) běžná dětská onemocnění: .....

Trpí postižením tělesným , smyslovým , duševní poruchou ano/ne
Pokud ano, jedná se o stav vrozený , trvalý , dlouhodobý , krátkodobý
Dlouhodobě se léčí:.....
Ostatní údaje:.....

4) Jméno a příjmení:.....
Datum narození:.....
Současný pobyt:.....
Dítě je vlastní , osvojené , v pěstounské péči , manžela (ky) , jinak
Zdravotní stav:.....
Prodělal (a) běžná dětská onemocnění: .....

Trpí postižením tělesným , smyslovým , duševní poruchou ano/ne
Pokud ano, jedná se o stav vrozený , trvalý , dlouhodobý , krátkodobý
Dlouhodobě se léčí:.....
Ostatní údaje: .....

Uved'te, zda jste vychovával (a), vychoval (a) nějaké dítě, současný styk s tímto dítětem, jeho věk, problémy, které se během výchovy vyskytly, vaše výchovné poznatky a tendence, jiné zkušenosti a poznatky z práce s dětmi:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Potvrzuji, že údaje, které jsem uvedl (a), jsou pravdivé.

Datum: ..... podpis žadatele(ky):
.....

PŘÍLOHA V

Dotazník pro žadatele o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče

Příjmení:

Jméno:

Bydliště:

Rodné číslo

Rodinný stav: ženatý   vdaná

svobodný(á)

rozvedený(á)

manželství I. II. III.

Anamnéza: (vyplní žadatel o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče)

Rodinná:

-vyskytlo se ve Vaší rodině (rodiče, sourozenci, děti) nějaké dědičné nebo závažné onemocnění

ne

ano- jaké

Osobní

-jaká závažnější onemocnění jste prodělal(a)

-byl (a) jste pro somatické(interní, neurologické, ortopedické, apod.) onemocnění někdy v nemocnici

ne

ano – kdy

pro jaké onemocnění

byl (a) jste pro duševní onemocnění někdy v nemocnici

ne

ano – kdy

pro jaké onemocnění

utrpěl (a) jste nějaký závažný úraz
ne

ano – kdy
jaký
zůstaly Vám nějaké následky – ne
ano – jaké

Nynější onemocnění:

-léčíte se v současné době pro nějaké somatické (interní, neurologické, ortopedické apod.)
onemocnění
ne

ano – jaké

-léčíte se v současné době pro nějaké duševní onemocnění
ne

ano - jaké

-docházíte pravidelně k praktickému lékaři
ne

ano – jak často

proč

- docházíte k odbornému lékaři
ne

ano – jaké odbornosti
pravidelně
občas
proč

-užíváte trvale léky
ne

ano – jaké (vyjmenovat)

-máte nějaké zdravotní obtíže a omezení
ne

ano – jaké

-pobíráte plný nebo částečný invalidní důchod
ne
ano- jaký, odkdy

Cítíte se zdráv(a)
ano

ne – jaké máte potíže

Prohlašuji, že jsem uvedl (a) pravdivé údaje.

Podpis žadatele (ky)

Datum

PŘÍLOHA VI

Vlastní lékařské vyšetření: vyplní registrující praktický lékař pro dospělé

Jméno a příjmení žadatele/žadatelky:

Anamnéza: rodinná

osobní

sociální

Objektivní vyšetření:

Orientace

Kontakt

Sluch

Zrak

Chůze a stoj

Pohyblivost

Hlava

Krk

Hrudník

Břicho

Páteř

Končetiny – horní

dolní

Diagnostický souhrn:

Současná terapie:

Přiložené odborné nálezy:

Datum razítka a podpis lékaře